

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie z odwołania Z. S.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z dnia 23 listopada 2023 r.,
w przedmiocie odmowy wyrażenia zgody na dalsze zajmowania stanowiska przez
sędziego osiągnącego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 8 października 2024 r.,

**uchyla zaskarżoną uchwałę i przekazuje sprawę Krajowej Radzie
Sądownictwa do ponownego rozpatrzenia.**

Mirosław Sadowski Paweł Wojciechowski Aleksander Stępkowski

[SOP]

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Okręgowego w Ł. Z. W. S. (dalej: „skarżąca” lub „odwołująca się”)
wniosła odwołanie od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa (dalej także: „KRS” lub
„Rada”) nr [...] z 23 listopada 2023 r. w przedmiocie odmowy wyrażenia zgody na

dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego osiągnącego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku (dalej: „Uchwała”).

Na podstawie art. 44 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r. poz. 269., zwanej dalej „u.KRS”) w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, zwanej dalej „k.p.c.”) skarżąca zaskarżyła powyższą uchwałę Rady w całości i wniosła o jej uchylenie w całości i przekazanie wniosku do ponownego rozpoznania Krajowej Radzie Sądownictwa.

Skarżąca zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 u.KRS), tj.:
 - a. art. 21 ust. 1 i 2 u.KRS i art. 31 ust. 1 u.KRS poprzez błędne przyjęcie, że doszło do skutecznego przyjęcia stanowisk zespołu oraz podjęcia Uchwały, gdy tymczasem Rada (a w ślad za tym zespół) nie była nienależycie obsadzona, wobec nieskutecznego powołania części sędziowskiej Rady, tj. powołania w sposób sprzeczny z Konstytucją RP, w konsekwencji czego sędziowska część Rady nie była uprawniona do uczestniczenia w postępowaniu w niniejszej sprawie, w tym do opiniowania (w ramach zespołu), głosowania i w efekcie podejmowania Uchwały;
 - b. art. 33 ust. 1 u.KRS w związku z art. 69 § 1b ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r., poz. 334, dalej jako „p.u.s.p.”) poprzez:
 1. dokonanie oceny kandydatury skarżącej bez dochowania obowiązku wszechstronnego rozważenia okoliczności sprawy i bez wnikliwego zbadania materiałów sprawy udostępnionych Radzie oraz dokonanie tej oceny w sposób sprzeczny z prawem, dowolny oraz sprzecznie ze zgromadzonym materiałem, z pominięciem rzetelnej oceny kwalifikacji skarżącej,
 2. podjęcie Uchwały mimo niewykorzystania wszelkich (a nawet większości) przewidzianych prawem możliwości służących dokonaniu oceny,
 - c. art. 42 ust. 1 u.KRS w związku z art. 69 § 1b p.u.s.p. poprzez sporządzenie uzasadnienia Uchwały w sposób uniemożliwiający

poznanie motywów podjęcia Uchwały, co utrudnia odniesienie się do całości przesłanek, na podstawie których Rada uznała, że skarżąca nie może w dalszym ciągu zajmować stanowiska sędziego w Sądzie Okręgowym w Ł.,

2. obrazę prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 u.KRS) w postaci:

a. art. 187 ust. 1 pkt 2, art. 173, art. 10 i art. 186 Konstytucji RP w zw. z art. 9a ust. 1-3, z art. 11d ust. 1-5, z art. 21 ust. 1 i 2, z art. 33 ust. 1, z art. 34 ust. 1 u.KRS., poprzez błędną wykładnię tych przepisów, a w rezultacie ich niewłaściwe zastosowanie, to jest wydanie zaskarżonej Uchwały przez Radę, która była nienależycie obsadzona, wobec nieskutecznego powołania części sędziowskiej Rady, to jest powołania w sposób sprzeczny z Konstytucją RP oraz wyżej wskazanymi przepisami u.KRS, w konsekwencji czego sędziowska część Rady nie była uprawniona do uczestniczenia w postępowaniu w niniejszej sprawie, w tym do opiniowania, głosowania i w efekcie podejmowania Uchwały;

b. art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 60 Konstytucji RP poprzez błędną wykładnię tych przepisów, a w rezultacie ich niewłaściwe zastosowanie, to jest brak dokonania oceny wniosku na podstawie przejrzystych kryteriów, które odpowiadałyby zasadom równego dostępu do służby publicznej, zasadom równego traktowania oraz zasadom demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej,

c. art. 19 ust. 1 zdanie 2 w zw. z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej z dnia 7 lutego 1992 r. (Dz. U. z 2004 r., Nr 90, poz. 864/30, dalej „TUE”) oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz.U.U.E.C.2007.303.1, dalej: „KPP”) poprzez ich błędną wykładnię wyrażającą się w przyjęciu, że nie zostaje naruszona zasada państwa prawnego oraz standard niezawisłości sędziów wymagany dla zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w sprawach unijnych, gdy wniosek w niniejszej sprawie rozpoznaje KRS, której członków sędziów wybiera Sejm spośród kandydatów zgłoszonych przez co najmniej 25 sędziów lub co najmniej 2 tys. obywateli, przy czym ostateczna lista kandydatów, którą zbiorczo zatwierdza Sejm, jest ustalana wcześniej przez komisję sejmową, gdy tymczasem prawidłowa wykładnia powyższych

przepisów, determinująca również interpretację oraz stosowanie prawa krajowego, powinna być taka, że opisany wyżej sposób kształtowania Rady zwiększa wpływ Parlamentu na jej działalność oraz wpływa niekorzystnie na jej niezależność, w związku z czym skład sądu wybrany przez tak ukształtowaną Radę nie spełnia warunku dotyczącego niezawisłości sądu, jak wymaga tego art. 19 ust. 1 zdanie 2. w zw. z art. 2 TUE oraz art. 47 KPP.

W uzasadnieniu Skarżąca w pierwszej kolejności powołała szereg zarzutów dotyczących wadliwego w jej ocenie składu Krajowej Rady Sądownictwa. Podkreśliła, iż aby KRS mogła realizować swoje konstytucyjne zadania i stać na straży niezależności sądownictwa oraz niezawisłości sędziowskiej, winna być ukształtowana w zgodzie z przepisami art. 187 ust. 1 Konstytucji RP, w szczególności w związku z art. 10, art. 173, art. 178 ust. 1, art. 179 i art. 186 Konstytucji RP. Tymczasem zmiany ustawy o KRS dokonane ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3), miały spowodować, że wybór obecnego składu KRS został dokonany z naruszeniem konstytucyjnych zasad podziału i równowagi władz (art. 10 Konstytucji RP) oraz niezależności sądownictwa (art. 173 Konstytucji RP).

W konsekwencji Rada w obecnym kształcie nie ma – w ocenie Skarżącej – należytego umocowania w ramach systemu prawnego określonego w Konstytucji RP. Tym samym „sędziowska” część Rady nie była uprawniona do uczestniczenia w postępowaniu w niniejszej sprawie, w tym do opiniowania, rekomendowania kandydatów (w ramach zespołów), głosowania i w efekcie do podejmowania Uchwały, a zaskarżona Uchwała dotknięta jest poważną wadą, która powinna skutkować jej uchyleniem, jako wydanej przez osoby nieuprawnione.

Dla poparcia zarzutów w tej części Skarżąca przywołała również stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażone w postanowieniu z 21 listopada 2018 r., II GOK 2/18, opinię Rzecznika Generalnego TSUE Athanasiosa Rantosa przedstawioną w dniu 2 marca 2023 r. w sprawie C-718/21 oraz wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska- Ficek i Ozimek przeciwko Polsce.

W dalszej kolejności Skarżąca podniosła zarzuty rażącego naruszenia

przepisów postępowania, to jest art. 33 ust. 1 u.KRS., art. 42 ust. 1 u.KRS oraz art. 69 § 1b p.u.s.p. poprzez brak określenia rzeczywistych powodów niewyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez Skarżącą. Uzasadnienie uchwały Rady ma nie spełniać wymogów ustawowych wobec braku wskazania przesłanek, którymi Rada kierowała się podejmując skarżoną Uchwałę. W uzasadnieniu skarżonej uchwały najpierw przedstawiono wyniki postępowania przed zespołem członków KRS z ogólnym odwołaniem się do treści art. 69 § 1b p.u.s.p., lakonicznie i powierzchownie odnosząc to do sytuacji Skarżącej.

Skarżąca podkreśliła, że jednozdaniowe stwierdzenie, iż wprawdzie Skarżąca prawidłowo sprawuje urząd sędziego, jednakże nie dostrzeżono żadnych ponadnormatywnych okoliczności leżących po stronie interesu wymiaru sprawiedliwości, czy też interesu społecznego mogących przesądzić o potrzebie dalszego zajmowania stanowiska sędziego, w ogóle nie wyjaśnia motywów, jakimi kierowała się Rada podejmując decyzję. Tymczasem Skarżąca wykonuje zawód sędziego od 38 lat i umiejętność interpretacji pojęć normatywnych opanowała w stopniu pozwalającym na nienaganne wykonywanie obowiązków sędziego w tak długim czasie, a użyte w uzasadnieniu decyzji pojęcie „ponadnormatywny interes wymiaru sprawiedliwości” jest niemożliwe do zinterpretowania w kontekście rozpatrywania indywidualnego wniosku sędziego. Pojęcia tego nie wyjaśniło również w żaden sposób uzasadnienie zaskarżonej Uchwały.

W odpowiedzi na odwołanie Przewodnicząca KRS wniosła o jego oddalenie w całości jako pozbawionego uzasadnionych podstaw.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

1. Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie, choć nie wszystkie podniesione w nim zarzuty okazały się zasadne.
2. Przede wszystkim nie zasługują na uwzględnienie te zarzuty Skarżącej, w których podnosi ona, że nie doszło do skutecznego przyjęcia stanowisk zespołu oraz podjęcia uchwały przez Radę, albowiem Rada nie była należycie obsadzona.
3. Sąd Najwyższy zauważa, iż przed nowelizacją ustawy o KRS dokonany ustawą nowelizującą z 8 grudnia 2017 r. w doktrynie prawa

konstytucyjnego wskazywano, iż art. 187 ust. 1 Konstytucji RP nie przesądzał pożądanego modelu wyboru sędziów do KRS. Minimum, które musiało być zapewnione to wybór piętnastu sędziów spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych (zob. P. Mikuli, *Konstytucyjność trybu wyboru sędziów sądów powszechnych do KRS*, Krajowa Rada Sądownictwa 2014, nr 4, s. 9; K. Zawiślak, *Pozycja ustrojowa, kompetencje i skład Krajowej Rady Sądownictwa*, *Iustitia* 2012, nr 3, s. 124). Uważano, iż treść art. 187 ust. 1 Konstytucji oznaczała, iż pewne jest tylko to, że wybranych sędziów ma być piętnastu oraz, że mają być oni wybrani spośród sędziów SN, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych (K. Szczucki, (w:) *Konstytucja RP. Komentarz*, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016, art. 187, Nb. 8). Podobne stanowisko zajmowano w orzecznictwie, wskazując m.in. że art. 187 ust. 1 Konstytucji RP nie zawiera szczegółowych zasad wyboru sędziów do KRS i pozostawia w tym zakresie swobodę ustawodawcy (np. wyroki SN: z 2 kwietnia 2014 r., III KRS 8/14; z 17 sierpnia 2010 r., III KRS 10/10; z 15 marca 2012 r., III KRS 1/11). Dopiero po wejściu w życie ustawy nowelizującej z 8 grudnia 2017 r. stanowisko to zaczęto podważać, m.in. wskazując, że co prawda w Konstytucji RP występuje wyraźny brak wskazania podmiotu dokonującego wyboru piętnastu członków KRS spośród sędziów, to jednak oczywistym jest, że takiego wyboru winni dokonywać sędziowie (H. Izdebski, *Komentarz do Konstytucji RP. Art. 186, 187*, Warszawa 2020, s. 135-139), a przesądzenie dopuszczalności takiego trybu wyboru jak w ustawie nowelizującej z 8 grudnia 2017 r. gwarantuje dominację czynnika politycznego w ukształtowaniu składu KRS (B. Naleziński, (w:) *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. P. Tuleja, Warszawa 2019, s. 558). Należy jednak podkreślić, że Konstytucja RP w żadnym ze swoich przepisów nie gwarantuje wyboru „członków sędziowskich” KRS przez sędziów, tak jak to czynią np. niektóre inne konstytucje państw członkowskich UE i Rady Europy (np. Belgii, Bułgarii, Malty, Portugalii, Słowacji czy Włoch). W tym zakresie polski ustrojodawca pozostawił swobodę decyzji ustawodawcy, skoro w art. 187 ust. 4 Konstytucji wprost zostało wskazane, iż to ustawa określa m.in. sposób wyboru członków Rady, a jednocześnie w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji, wskazano, iż piętnastu członków jest „wybranych spośród sędziów”,

a nie że jest „wybranych przez sędziów spośród sędziów”, a zatem użyto innego sformułowania niż w pkt 3 tego samego ustępu, gdzie mowa jest o wyborze członków „przez Sejm spośród posłów” oraz „przez Senat spośród senatorów”. Fakt, że wybór „członków sędziowskich” KRS był historycznie dokonywany w Polsce przez sędziów i nie został uregulowany w Konstytucji, gdyż miał mieć walor oczywistości (jak np. wskazuje H. Izdebski, Komentarz..., s. 139), nie oznacza automatycznie, że inne rozwiązanie jest z Konstytucją sprzeczne (zob. postanowienie SN z 13 grudnia 2022 r., I CSK 3738/22).

4. Przede wszystkim jednak kwestia zgodności z normami konstytucyjnymi przepisów określających tryb powołania członków Krajowej Rady Sądownictwa była już przedmiotem badania przez Trybunał Konstytucyjny. W wyroku z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie K 12/18, Trybunał uznał art. 9a u.KRS za zgodny z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z art. 186 ust. 1 Konstytucji RP.

5. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny wskazał, że jakkolwiek Rada jest organem konstytucyjnym, to brak szczegółowej regulacji konstytucyjnej, która się do niej odnosi, wskazuje, że zasadnicze kwestie związane z funkcjonowaniem Rady przekazano do regulacji ustawowej, pozostawiając w tekście Konstytucji jedynie pewien minimalny standard konstytucyjności KRS.

6. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego był już wyrażany pogląd, który jest podzielany przez niniejszy skład, że wspomniany wyrok Trybunału Konstytucyjnego wyklucza dopuszczalność badania (w ramach tzw. rozproszonej kontroli konstytucyjności ustaw) tego, czy Krajowa Rada Sądownictwa jest ukształtowana zgodnie z Konstytucją RP, skoro zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenie Trybunału mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 27 marca 2019 r., I NO 3/19, z 29 lipca 2019 r., I NO 89/19; z 30 lipca 2019 r., I NO 20/19; z 30 lipca 2019 r., I NO 31/19, z 2 czerwca 2020 r., I NO 192/19; postanowienie Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., I ZO 45/24).

7. Zarówno w literaturze, jak i orzecznictwie Sądu Najwyższego już od dawna zwraca się natomiast uwagę, że zasada legalizmu nakazuje przypisać każdemu działaniu Trybunału Konstytucyjnego (a dokładniej składowi orzekającemu

w sprawie), jako organowi państwa, domniemanie działania zgodnego z prawem. Oznacza to w konsekwencji, gdyby chciano twierdzić, że w konkretnej sprawie doszło do nadużycia kompetencji przez Trybunał Konstytucyjny, konieczność przeprowadzenia w odpowiedniej procedurze dowodu przeciwnego. Oczywiście, powstaje w takiej sytuacji problem, jaka procedura byłaby właściwa w odniesieniu do orzeczeń mających konstytucyjny przymiot ostateczności (zob. M. Zubik, M. Wiącek, Kompetencje sądu konstytucyjnego a granice swobody orzekania przez sędziów Trybunału Konstytucyjnego, *Przegląd Sejmowy* 2009, nr 4, s. 25). Jak zauważono, żaden organ państwa nie ma kompetencji do oceny czy orzeczenie zostało wydane we właściwym składzie i z zachowaniem określonej w przepisach prawa procedury, a tym samym - czy można mu przypisać walor ostateczności i mocy powszechnie obowiązującej. Wobec jednoznacznie brzmiącej normy konstytucyjnej wyrażonej w art. 190 ust. 1 Konstytucji RP przyznanie takiej kompetencji nie jest możliwe bez zmiany Konstytucji RP. W obowiązującym stanie prawnym o tym, co jest orzeczeniem, przesądza Trybunał (sędziowie TK tworzący skład orzekający i podpisujący orzeczenie), a zewnętrzny wyraz temu daje Prezes TK, zarządzając publikację orzeczenia we właściwym organie urzędowym (zob. A. Mączyński, J. Podkowik, objaśnienia do art. 190 (w:) M. Safjan (red.), L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Tom II, Komentarz do art. 87-243*, Warszawa 2016, pkt. C1). Przymiot ostateczności orzeczenia pozwala wiążąco i oficjalnie kształtować stosunki prawne oraz definitywnie rozstrzygać spór o konstytucyjność prawa. Blokuje tym samym regres w nieskończoność, co stabilizuje system prawa i gwarantuje jego przewidywalność. Na gruncie obowiązującej Konstytucji RP kategoria wadliwych, nieważnych lub nieistniejących orzeczeń Trybunału nie ma racji bytu (zob. P. Radziejewicz, *O skutkach prawnych orzeczeń polskiego Trybunału Konstytucyjnego wydanych w składzie niewłaściwie obsadzonym*, 2017, <https://www.academia.edu/35720621>; tenże, *Opinia prawna w sprawie zgodności z Konstytucją projektu ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym*, Warszawa, 14 marca 2024 r. <https://orka.sejm.gov.pl/IEKSBAS.nsf/0/9F2DD4EC1A9F1A59C1258B2B00325DCF/%24File/i579-24A.pdf>).

8. W literaturze wskazywano też, że moc powszechnie wiążąca orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego powoduje, że wszystkie inne organy władzy publicznej, w tym organy władzy sądowniczej, mają obowiązek przestrzegania i stosowania tych orzeczeń (zob. Z. Czeszejko-Sochacki: *Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego: pojęcie, klasyfikacja i skutki prawne*, PiP 2000 nr 12, s. 28). Pogląd o bezwzględny obowiązk sądów realizacji wyroku trybunalskiego nie budził wątpliwości nauki prawa (zob. np. M. Jackowski, Wykonywanie wyroków Trybunału Konstytucyjnego przez sądy, (w:) *Wykonywanie orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego w praktyce konstytucyjnej organów państwa*, red. K. Działocha, S. Jarosz-Żukowska, Warszawa 2013, s. 283). W doktrynie wskazano też, że bezwarunkowa ostateczność orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego dotyczy także tych orzeczeń, które - zdaniem formułującego ten pogląd - zapadły w nieprawidłowym składzie (tj. z osobami nieuprawnionymi, wybranymi na stanowiska, w stosunku do których wskazuje się, iż były już obsadzone), bowiem pomimo że wada ta jest poważna nie znosi ona konstytucyjnych przymiotów orzeczenia, o których mowa w art. 190 ust. 1 Konstytucji (zob. P. Radziejewicz, *O skutkach prawnych orzeczeń polskiego Trybunału Konstytucyjnego wydanych w składzie niewłaściwie obsadzonym*, 2017, <https://www.academia.edu/35720621>).

9. Należy natomiast zaznaczyć, że w sprawach już rozstrzygniętych przez Trybunał nie może być mowy o zastosowaniu koncepcji rozproszonej kontroli konstytucyjności ustaw. Prowadziłoby to bowiem do daleko idącej niepewności prawa, gdy mimo orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego niektóre sądy zajmowałyby stanowisko sprzeczne z trybunalskim, a inne tożsame. Do tego, w demokratycznym państwie prawa, dopuścić nie można. Miałoby to katastrofalne skutki dla praktyki (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2022 r., I CSK 3738/22). Także w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego jednolicie przyjmuje się, że zasada (atrybut) ostateczności orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, wypowiedziana przez ustrojodawcę konstytucyjnego *expressis verbis* i w sposób kategoriyczny, a przy tym - bezwyjątkowy, rodzi ten skutek prawny, iż na podstawie jednoznacznie ujętej wypowiedzi normatywnej ustrojodawcy konstytucyjnego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego traktowane być winny jako niewzruszalne, zarówno w postępowaniu przed tymże Trybunałem, jak i w każdym innym poddanym

uregulowaniu w drodze (formie) ustawy zwykłej. Ustawa bowiem, w tym ustawa o Trybunale Konstytucyjnym - jako akt o niższej niż Konstytucja mocy prawnej - nie może bez wyraźnego („pozytywnego”) upoważnienia konstytucyjnego, a takie nie zostało w Konstytucji RP wyrażone - wyłączyć całkowicie, wyłączyć w pewnym zakresie, czy też samoistnie ograniczyć konstytucyjną zasadę (atrybut) ostateczności orzeczeń (wyroków) Trybunału Konstytucyjnego, bądź niektóre jej konsekwencje prawne wynikające ze sformułowania art. 190 ust. 1 Konstytucji RP (zob. postanowienie TK z 17 lipca 2003 r., K 13/02; postanowienia TK z 12 listopada 2003 r., SK 10/02; z 13 listopada 2003 r., SK 33/02).

10. Kwestia powszechnego obowiązywania i ostateczności orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego nie budziła też wątpliwości w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym wyrażony został jednoznaczny pogląd, że „w myśl art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Powszechnie obowiązująca moc orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego zobowiązuje wszystkie inne organy władzy publicznej, w tym również organy władzy sądowniczej (Sąd Najwyższy), do przestrzegania i stosowania tych orzeczeń”, a konkretnie ich sentencji (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., III KRS 34/12 oraz z 7 kwietnia 2016 r., III KRS 44/12 oraz przywołana tam literatura: Z. Czeszejko-Sochacki: *Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego: pojęcie, klasyfikacja i skutki prawne*, PiP 2000 nr 12, s. 28; B. Banaszak: *Skutki prawne pod względem czasowym orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w stosunku do aktu prawnego uznanego za niekonstytucyjny*, Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego 2014 nr 5, s. 9).

11. Nie mogą też stanowić podstawy dla pominięcia orzeczeń wydanych przez Trybunał Konstytucyjny podnoszone w przestrzeni publicznej zarzuty dotyczące Trybunału Konstytucyjnego. Jak w szczególności zwrócono uwagę w zdaniu odrębnym Prezesa SN Piotra Prusinowskiego, SSN Jolanty Frańczak, SSN Haliny Kiriło do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r., w sprawie III PZP 6/22 „(...) w naszej ocenie, nadal nie można uznać, że Trybunał w sposób trwały i całkowity zaprzestał wykonywać swoje ustawowe zadania”. Wyrażane niekiedy niezadowolenie ze składu Trybunału Konstytucyjnego, sposobu

działania tego organu, twierdzenia o utracie przez Trybunał jego konstytucyjnej roli czy wskazania co do „zainfekowania bezprawnością” nie mają w obowiązujących w Polsce przepisach jakiegokolwiek trybu weryfikacyjnego (zob. postanowienie SN z 13 grudnia 2022 r., I CSK 3738/22).

12. Odnosząc się z kolei do podnoszonej w odwołaniu kwestii wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka należy też zauważyć, że zakres związania konkretnym orzeczeniem ETPCz określa sama Konwencja w art. 46 ust. 1. Jak zauważa się w doktrynie, zakres obowiązku wykonania wyroku strasburskiego jest wyznaczony granicami podmiotowymi i przedmiotowymi sprawy rozstrzyganej przez Trybunał. Orzeczenia ETPCz nie mają mocy powszechnie obowiązującej, obejmują jedynie strony postępowania tj. stronę skarżącą i państwo-stronę. Związanie zaś sądów wykładnią Konwencji zawartą w orzecznictwie ETPCz, w innych sprawach niż wyznaczone granicami podmiotowymi i przedmiotowymi sprawy rozstrzyganej przez Trybunał, nie oznacza przyznania kompetencji i jednocześnie odpowiedzialności za likwidowanie kolizji norm ustawowych i konwencyjnych sędziom, to bowiem przede wszystkim do ustawodawcy należy dbanie o zgodność przepisów ustawowych z Konwencją (zob. M. Wąsek-Wiaderek, *O dopuszczalności wznowienia postępowania karnego z powodu orzeczenia europejskiego trybunału praw człowieka stwierdzającego naruszenie praw człowieka w podobnej sprawie*, Białostockie Studia Prawnicze, 2014, Z. 15, s. 118-119).

13. Z kolei mając na względzie orzecznictwo TSUE należy zauważyć, że TSUE nie dokonywał oceny konstytucyjności tego organu. Co więcej TSUE w wyroku z 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18 TSUE stwierdził m.in., że: „Stopień niezależności KRS od władzy ustawodawczej i wykonawczej przy wykonywaniu zadań powierzonych jej przez ustawodawstwo krajowe jako organowi, któremu na mocy art. 186 Konstytucji powierzono misję stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, może mieć znaczenie przy dokonywaniu oceny, czy wyłonieni przez nią sędziowie będą w stanie spełnić wymogi niezawisłości i bezstronności wynikające z art. 47 karty praw podstawowych.” (pkt 139). Podobnie w wyroku z dnia 22 lutego 2022 r. w sprawach połączonych C-562/21 PPU i C-563/21 PPU Openbaar Ministerie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wprost stwierdził m.in., iż okoliczność,

że dany organ, taki jak KRS, uczestniczący w procesie powołania sędziów, składa się w przeważającej mierze z członków władzy ustawodawczej lub wykonawczej lub osób wybranych przez taką władzę, nie może wystarczyć do uzasadnienia odmowy przekazania danej osoby. Jak zaznaczył, okoliczność ta nie może wystarczyć do stwierdzenia, że dana osoba w wypadku przekazania byłaby narażona na rzeczywiste ryzyko naruszenia jej prawa podstawowego do rzetelnego procesu przed sądem ustanowionym uprzednio na mocy ustawy (pkt 74, 87, 98). Także w wyroku z dnia 21 grudnia 2023 r., w sprawie C-718/21, TSUE przypominał, że „z orzecznictwa Trybunału wynika, iż okoliczność, że organ taki jak krajowa rada sędziowska, uczestniczący w procesie powoływania sędziów, składa się w przeważającej mierze z członków wybranych przez władzę ustawodawczą, nie może sama w sobie prowadzić do powzięcia wątpliwości co do statusu sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy i co do niezawisłości sędziów wyłonionych w tym procesie (...)” (zob. pkt 64).

14. Na marginesie trzeba zauważyć, że skarżąca podnosząc zarzuty dotyczące nienależytego obsadzenia KRS w odwołaniu od zaskarżonej uchwały, której pozytywnym dla nie skutkiem byłoby skierowanie uchylonej uchwały do ponownego rozpatrzenia przez tęże, kwestionowaną KRS, zmierza do wykreowania procesowego „błędneho koła”. Co więcej, przywołując jaskrawo niekonstytucyjną argumentację, skarżąca uczyniła wiele, aby uwiarygodnić stanowisko tych członków KRS, którzy uznali, że dobro wymiaru sprawiedliwości nie przemawia za umożliwieniem skarżącej dalszego orzekania po osiągnięciu wieku przejścia w stan spoczynku. Jednocześnie argumentacja ta w niekorzystnym świetle stawiała Przewodniczącego [...] Wydziału Cywilnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Łodzi, który stanowczo poparł wniosek skarżącej.

15. Przechodząc do oceny kolejnych zarzutów, należy zauważyć, że w świetle wykładni literalnej, art. 69 § 1 zdanie pierwsze p.u.s.p. wskazuje wiek w jakim sędzia przechodzi w stan spoczynku (dzień ukończenia 65 roku życia), ale jednocześnie brzmienie tego zdania (w szczególności użycie sformułowania „chyba, że”) wskazuje, że skutek ten nie następuje, jeśli w określonym przedziale czasowym sędzia oświadczy KRS wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jego stan zdrowia nie stoi temu

na przeszkodzie. Artykuł 69 § 1 zdanie pierwsze p.u.s.p. nie tworzy samodzielnej normy prawnej, która musi być rekonstruowana z uwzględnieniem art. 69 § 1b zdanie pierwsze i § 3 p.u.s.p. W świetle tych przepisów ustawodawca przewidział możliwość dalszego zajmowania stanowiska do osiągnięcia przez sędziego 70. roku życia w przypadku wyrażenia zgody przez KRS, gdy jest to uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, w szczególności jeśli przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2021 r., I NKRS 53/21; z 26 kwietnia 2022 r., I NKRS 20/22).

16. Czasownik modalny „może”, którym posłużono się w art. 69 § 1b p.u.s.p. wskazuje na kompetencję KRS jako organu, to zaś wskazuje na obowiązek rozpatrzenia sprawy w oparciu o kryteria wskazane w tym przepisie. KRS ma zatem obowiązek wskazać, w jaki sposób jej decyzja podyktowana była interesem wymiaru sprawiedliwości, względem na racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub w jaki sposób znajduje uzasadnienie w stanie obciążenia zadaniami poszczególnych sądów. Obowiązek ten sprawia, iż KRS nie może wykonywać swojej kompetencji na zasadzie pełnej uznaniowości (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2021 r., I NKRS 2/21; z 26 kwietnia 2021 r., I NKRS 53/21; z 26 kwietnia 2022 r., I NKRS 20/22). Nie jest zatem wystarczające samo powtórzenie treści przepisów i poprzestanie na ogólnych stwierdzeniach, bez odniesienia się do okoliczności konkretnej sprawy.

17. W świetle powyższych kryteriów, zarzut naruszenia przez KRS w niniejszej sprawie art. 69 § 1b p.u.s.p., zwłaszcza rozpatrywanego wraz z zarzutem naruszenia art. 42 ust. 1 u.KRS, jest zasadny. Rada odmawiając wyrażenia zgody poprzestała bowiem na bardzo ogólnikowym stwierdzeniu, że „...nie dostrzeżono żadnych ponadnormatywnych okoliczności leżących po stronie interesu wymiaru sprawiedliwości, czy też interesu społecznego, mogących przesądzać o potrzebie dalszego zajmowania stanowiska sędziego przez Panią Z.W.S.”. Dodatkowo należy podkreślić, że umotywowanie rozstrzygnięcia brakiem „ponadnormatywnych okoliczności leżących po stronie interesu wymiaru sprawiedliwości” wskazuje, iż KRS zastosowała kryterium nie przewidziane w art. 69 § 1b p.u.s.p. zgodnie z którym

Krajowa Rada Sądownictwa może wyrazić zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, jeżeli jest to uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, w szczególności jeśli przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów. Ustawa nie pozwala uzależnić tej zgody od spełnienia wymogu wykazania „ponadnormatywnych okoliczności leżących po stronie interesu wymiaru sprawiedliwości”.

18. Nie sposób wywnioskować z uzasadnienia Uchwały, jakie konkretne okoliczności faktyczne doprowadziły KRS do uznania, że w niniejszej sprawie nie zachodzą okoliczności wskazujące na potrzebę wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez Skarżącą. Poza ogólnym stwierdzeniem, że nie dostrzeżono „ponadnormatywnych okoliczności leżących po stronie interesu wymiaru sprawiedliwości”, nie wyjaśniono w oparciu o jakie konkretne dane zdecydowano, że nie istnieją przesłanki ustawowe uzasadniające wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez Skarżącą. W szczególności nie wyjaśniono z jakich względów Rada nie podzieliła stanowiska zespołu, który pozytywnie zaopiniował wniosek Skarżącej, jak również nie odniesiono się do treści dokumentów wskazujących na potrzebę wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego, w tym pozytywnej opinii służbowej o pracy orzeczniczej uczestniczki postępowania, sporządzonej przez Przewodniczącego [...] Wydziału Cywilnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Łodzi, a także danych statystycznych obrazujących wyniki pracy Skarżącej. Nie bez znaczenia pozostaje też okoliczność, że w głosowaniu za wyrażeniem zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez skarżącą głosowało 7 osób, przy 2 głosach przeciw oraz 5 wstrzymujących się, co wskazuje na to, iż w istocie połowa biorących udział w głosowaniu członków KRS była przekonana o zasadności uwzględnienia wniosku, a zaledwie dwóch członków przekonanych było o konieczności zajęcia stanowiska przeciwnego. Tym samym, wniosek skarżącej poparła względna większość głosujących i jedynie dwóch było mu wyrażnie przeciwnych. Negatywna dla skarżącej decyzja została podjęta zatem dzięki niezdecydowanej postawie pięciorga członków, co przesądziło o nieuzyskaniu bezwzględnej większości głosów. Owszem, art. 21 ust. 2 zd. 1 u.KRS, stanowi, że Rada podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów, w głosowaniu

jawnym, jednak stosowanie tego przepisu w sposób sprawiający, że decyzje KRS kształtowane są przez stanowisko zdecydowanej mniejszości jej członków i wbrew stanowisku większości poważnie podważa zaufanie do prawidłowości procedowania Rady.

19. Trzeba też zauważyć, że choć wysoka ocena pracy sędziego jako orzecznika nie jest przesłanką ustawową, która przesądza o konieczności wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, to jednak powinna być ona brana pod uwagę przy ocenie, czy dalsze zajmowanie stanowiska sędziego jest uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, bowiem w interesie wymiaru sprawiedliwości leży to, aby w sądach powszechnych orzekali sędziowie prezentujący wysoki poziom merytoryczny. Tymczasem w znajdującej się w aktach KRS opinii bezpośredniego przełożonego Skarżącej - Przewodniczącego [...] Wydziału Cywilnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Łodzi przedstawiona została bardzo pozytywna ocena pracy Sędzi Z.S.. Również przedstawione dane statystyczne potwierdzają, że wskaźnik opanowania wpływu przez Skarżącą (11,1) jest wyższy niż średnia wydziałowa (9,6).

20. Mając na uwadze powyższe Przewodniczący [...] Wydziału Cywilnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Łodzi ocenił, co szczególnie istotne w kontekście brzmienia art. 69 § 1b u.KRS, że „...odejście Pani Sędzi ze służby nie leży w interesie Wymiaru Sprawiedliwości”. Co więcej przedstawione informacje przekonały także zespół opiniujący KRS, że dalsze zajmowanie stanowiska przez Skarżącą leży w interesie wymiaru sprawiedliwości.

21. Choć nie sposób odmówić racji Krajowej Radzie Sądownictwa, która w uzasadnieniu uchwały podkreśla, że przy podejmowaniu decyzji nie jest związana stanowiskiem zespołu, to jednak, w sytuacji gdy Rada decyduje w sposób odmienny od uprzedniej oceny jej zespołu, należy oczekiwać, że wskaże w treści uzasadniania przyczyny, dla których nie podzieliła stanowiska zespołu.

22. Wprawdzie art. 42 ust. 1 u.KRS nie określa bliżej wymogów co do treści uzasadnienia, to jednak nie oznacza to, że jego treść może być jakakolwiek lub sprowadzać się w istocie do przytoczenia brzmienia przesłanek z art. 69 § 1b p.u.s.p. lub poprzestaniu na ww. ogólnych stwierdzeniach i wskazaniu, iż „nie dostrzeżono ponadnormatywnych okoliczności leżących po stronie interesu

wymiaru sprawiedliwości”. Jak sama nazwa wskazuje, treść uzasadnienia ma wskazywać na okoliczności, które daną decyzję czynią zasadną. Okoliczności takiej nie stanowi sam fakt, że decyzję podjął organ do tego umocowany, ani też samo zapewnienie tego organu o zasadności podjętej przezeń decyzji (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 1 lipca 2019 r., I NO 70/19; z 2 lutego 2021 r., I NKRS 18/21). Nie czyni temu wymogowi zadość również zawarcie w uzasadnieniu obszernych cytatów z innych orzeczeń Sądu Najwyższego zapadłych w podobnych sprawach, albowiem z natury rzeczy nie odnoszą się one do ocenianego w danej sprawie stanu faktycznego.

23. Wobec powyższego, zarzut naruszenia art. 42 u.KRS w zw. z art. 69 § 1b p.u.s.p. należy uznać za zasadny.

24. Z tych samych powodów zasadny jest także zarzut naruszenia art. 33 ust. 1 u.KRS, zgodnie z którym Rada podejmuje uchwały po wszechstronnym rozważeniu sprawy, a wywiązanie się z tego obowiązku musi wynikać z treści uzasadnienia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2020 r., I NO 81/20). Zawarte w treści uzasadnienia zaskarżonej Uchwały wyjaśnienia w żadnej mierze nie pozwalają na uznanie, iż Rada w sposób wszechstronny i przekonujący rozważyła okoliczności decydując ostatecznie - wbrew rekomendacji zespołu i wnioskowi płynącemu ze złożonych dokumentów - o braku przesłanek wyrażenia zgody na dalsze pełnienie służby przez Skarżącą.

25. Sąd Najwyższy uwzględniając odwołanie od uchwały, w drodze odpowiedniego stosowania art. 398¹⁵ k.p.c., uchyla zaskarżoną uchwałę i przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia Krajowej Radzie Sądownictwa. Takie same wnioski płyną z treści art. 69 § 1b u.KRS, na mocy którego jedynym organem władnym do wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego jest Krajowa Rada Sądownictwa.

26. Skutkiem niniejszego wyroku Sądu Najwyższego jest prawomocne rozstrzygnięcie, że Skarżąca pozostaje na stanowisku sędziego do czasu zakończenia postępowania, co wynika z art. 69 § 1b zd. 3 p.u.s.p., zgodnie z którym w przypadku niezakończenia postępowania związanego z dalszym zajmowaniem stanowiska sędziego po ukończeniu przez niego wieku 65 lat, sędzia pozostaje na stanowisku do czasu jego zakończenia. Powyższe oznacza, że do czasu

zakończenia postępowania sędzia ten wykonuje wszystkie obowiązki sędziowskie (jurysdykcyjne, administracyjne, korporacyjne i pracownicze) oraz korzysta z pełni uprawnień.

27. W świetle powyższego, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 u.KRS, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Mirosław Sadowski Paweł Wojciechowski Aleksander Stępkowski

l.n

[a.ł]